

Tuomas Ojanen

18.6.2024

Eduskunnan perustuslakivaliokunnalle

HE 58/2024 vp Hallituksen esitys eduskunnalle puolustusyhteistyöstä Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan yhdysvaltojen hallituksen välillä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi

Pääasiallinen sisältö

Kysymys on Suomen tasavallan hallituksen ja Amerikan yhdysvaltojen hallituksen välillä tehdyn puolustusyhteistyötä koskevan sopimuksen hyväksymisestä ja voimaansaattamisesta.¹ Hallituksen esitys sisältää sopimuksen voimaansaattamislain lisäksi ehdotukset eräiden muiden lakien muuttamisesta, jotka liittyvät sopimuksen hyväksymiseen ja voimaansaattamiseen.

Hallituksen esitykseen sisältyy verraten laaja ja seikkaperäinen eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta ja käsittelyjärjestystä koskeva jakso (15, s. 153-181), jossa sopimuksen määräyksiä on arvioitu ennen muuta perustuslain 94 ja 95 §:n sekä perustuslain 1 §:n 1 momentin ja 3 momentin kannalta. Jaksossa esitetään myös arvio sopimuksen suhteesta perustuslain 73 §:n vaatimukseen rajatusta poikkeuksesta, samoin kuin perustuslain 94 §:n 3 momentin velvoitteeseen valtiosäännön kansanvaltaisten perusteiden turvaamisesta. Lisäksi jaksossa – kuten muuallakin esityksessä (ks. s. 5-6) – on tehty selkoa sopimuksen suhteesta ns. Nato Sofaan (ks. myös PeVL 2/2024 vp) ja yleensä Suomen jäsenyyteen Natossa (ks. myös PeVL 80/2022 vp).

Hallituksen esityksen mukaan sopimuksen tietyt määräykset koskevat perustuslakia sillä tavoin, että sopimuksen hyväksymisestä tulee päättää perustuslain 94 §:n 2 momentissa säädetyllä määräenemmistöllä ja voimaansaattamislakiehdotus käsitellä perustuslain 95 §:n 2 momentin mukaisessa ns. supistetussa perustuslainsäätämisyksessä.

Arvio

Nähdäkseni voidaan kaikessa olennaisessa yhtyä hallituksen esityksen perusteluissa esitettyihin käsityksiin yhtä hyvin valtiosääntöoikeudellisen arvioinnin lähtökohdista kuin sopimuksen suhteesta perustuslakiin, ml. siitä, miltä osin sopimus koskee perustuslakia perustuslain 94 §:n 2 momentissa ja perustuslain 95 §:n 2 momentissa tarkoittamalla tavalla. Koska minulla ei ole olennaista huomauttamista esityksestä ilmenevistä valtiosääntöoikeudellisen arvioinnin lähtökohdista tai johtopäätöksistä, en pidä tarpeellisena enemmälti toistaa tai kertoa toisin sanoin hallituksen esityksestä ilmenevää lausunnossani.

¹ Olin hallituksen esitystä valmistelleen työryhmän kuultavana keväällä 2024.